

Kanada'nın Ortadoğu Politikası

Sadık Ünay*

Giriş

Uluslararası siyasi sistem ve uluslararası ekonomi politik mimarisi içerisinde kendisine has konumu ve evrensel prensiplere dayalı politika üretme eğilimleriyle öne çıkan Kanada, uluslararası bir aktör olarak genellikle Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, İngiltere, Fransa ya da Çin gibi küresel güçlerin gölgesinde kalmış olduğu için bu ülkenin sistem içi rolü ve karakterinin tanımlanması noktasında zaman içinde farklı yaklaşımlar gündeme gelmiştir. Kanada dış politika felsefe ve pratiklerini detaylı olarak inceleyen uzmanların bir kısmı, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde yoğun olarak gerçekleştirilen uluslararası çatışmaları çözümlenme; aktif mekik diplomasisi ve aracılık faaliyetlerinde bulunma; barışı ve insan güvenliğini koruma operasyonlarına katılma ve stratejik dış ekonomik yardımlarda bulunma gibi girişimleri göz önünde bulundurarak ülkeyi bir 'ana güç' (*principal power*) ya da 'orta ölçekli güç' (*middle power*) olarak tanımlamışlardır.

Buna karşın daha dengeli, nispeten de kötümser bir bakışı benimseyen diğer bir grup uluslararası ilişkiler uzmanı ise Kanada'nın gerek başat sosyo-ekonomik ilişki ağları gerekse ulusal güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması bakımından güney komşusu Amerika Birleşik Devletlerine aşırı bağımlılığın söz ederek 'uydu güç' (*satellite power*) nitelendirmesini kullanmayı yeğlemişlerdir. Son dönemde Kanada dış politikasının seyri ve yıprandığı iddia edilen küresel 'kolaylaştırıcı aktör' imajı ile ilgili tartışmalar, hem iç siyaset tartışmalarını hem de akademik literatürdeki ana yaklaşımları derinden etkilemiştir. Zaman içinde kapsam itibarıyla genişleyip derinleşen bu tartışmalar hakkında çok yönlü ve analitik değerlendirmelere Cooper ve Nassal'ın temel eserleri dâhil birçok nitelikli çalışmada rastlamak mümkündür.¹

Sözü edilen farklı yaklaşımlar ışığında orta ölçekli bir jeopolitik ve jeoekonomik güç olarak Kanada'nın ilk bakışta farklı izleyicilerde farklı izlenim-

* Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi-İdari Bilimler Fakültesi ve T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı.